

Nr 139.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa anslag till civilförsvaret för budgetåret 1953/54 m. m.; given Stockholms slott den 13 mars 1953.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF.

Gunnar Hedlund.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen framlägges förslag om anslag till Civilförsvarsområdenas administration: Avlöningar och Omkostnader samt till Utbildnings- och övningsverksamhet. Anslagen upptagas till resp. 4 165 000 (+ 795 000), 630 000 (+ 10 000) och 7 000 000 (+ 1 765 000) kronor. Därjämte anmäles en fråga om fortsatt disposition av ett äldre reservationsanslag.

*Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13 mars
1953.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDEÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HEDLUND, LINDELL, NORDENSTAM.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och civildepartementen anmäler chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Hedlund, fråga om vissa anslag till civilförsvaret för budgetåret 1953/54 m. m. samt anför.

I årets statsverksproposition, elfte huvudtiteln, punkterna 203—205, har Kungl. Maj:t på min hemställan föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1953/54 beräkna följande förslagsanslag, nämligen till Civilförsvarsområdenas administration: Avlöningar 4 300 000 kronor, till Civilförsvarsområdenas administration: Omkostnader 750 000 kronor och till Utbildnings- och övningsverksamhet 7 000 000 kronor.

Jag anhåller nu att få upptaga hithörande spörsmål till fortsatt behandling. Jag ingår i detta sammanhang även på en fråga om fortsatt disposition av ett äldre reservationsanslag.

1. Civilförsvarsområdenas administration: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	2 770 000	3 288 753
1952/53 (statsliggaren s. 1072)	3 370 000	
1953/54 (förslag)	4 165 000	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 30/10 1952) hemställer, att anslaget höjes med 1 460 500 kronor.

	Ökning
1. Arvoden till civilförsvarschefer	60 000
2. Arvoden till ställföreträdande civilförsvarschefer	70 000
3 a) 75 arvodestjänster lönegradsplaceras	21 000
b) 80 nya tjänster inrättas, i samband varmed de för tillfällig personal avsedda medlen minskas med ca 100 000 kronor	490 000
c) Assistenttjänsterna placeras i lönegraderna 23—21—19—17—15 i st. f. 20—19—16—14	190 000
4. Nuvarande extra tjänster göras till e. o.	—
5. En organisationsundersökning göres vid civilförsvarsbyråerna i Göteborg o. Malmö	—
6. 4 nya tekniker anställas	76 176
7. Omräkning	553 324
	1 460 500

Motiv.

1) Civilförsvarschefernas arvoden bestämdes år 1944 till belopp, varierande mellan lägst 360 och högst 1 800 kronor för år. Genom kungörelsen 432/1952 höjdes arvodena med cirka 10 procent och utgå f. n. med lägst 400 och högst 1 980 kronor för år. Arvodena äro blygsamma i förhållande till de maktpåliggande och arbetskrävande uppgifter, som åvila civilförsvarscheferna. Med hänsyn till inträffad lönehöjning motsvara de dessutom icke på långt när de belopp, som beslutades 1944. Arvodena böra ytterligare höjas med cirka 20 procent.

Enligt nyssnämnda kungörelse är civilförsvarschef, ställföreträdare för civilförsvarschef och kretschef även berättigad till ersättning för mistad arbetsinkomst. Ersättningen får varken utgå med högre belopp än efter 16 000 kronor för år eller överstiga de sammanlagda löneförmåner, som för den tid inkomstminskningen avser uppbäras av den högst avlönade befattningshavaren vid polisväsendet inom civilförsvarsområdet. Maximibeloppet, 16 000 kronor, gäller från den 1 juli 1951. Tidigare var beloppet 12 000 kronor. På grund av de löneförhöjningar, som genomförts fr. o. m. den 1 januari 1952, bör beloppet uppräknas med cirka 15 procent till 18 000 kronor. Den andra begränsningen synes f. n. sakna praktisk betydelse och bör slopas. Därest endast en enda maximeringsregel tillämpas, d. v. s. den föreslagna 18 000-kronorgränsen, torde dessutom det administrativa arbetet underlättas.

2) Ställföreträdande civilförsvarschef kan komma i åtnjutande av arvode endast då han i civilförsvarschefens ställe förordnas att självständigt handlägga vissa på civilförsvarschefen eljest ankommande ärenden, varvid civilförsvarschefens arvode skall minskas med belopp, som uppbäres av ställföreträdaren. Arvodet får ej utan Kungl. Maj:ts medgivande överstiga hälften av det civilförsvarschefen tillkommande arvodet. Styrelsen anser, att detta är otillfredsställande. En ställföreträdande civilförsvarschef måste i samarbete med civilförsvarschefen deltaga i planläggningsarbetet. Civilförsvarschefens arbetsbörda avlastas icke därigenom så, att en minskning av dennes arvode är motiverad. I likhet med vad som gäller i fråga om tjänstegrenschefer m. fl. bör länsstyrelse — även i andra fall än det förut nämnda — ha möjlighet att tillerkänna ställföreträdande civilförsvarschef visst arvode, förslagsvis högst hälften av det till civilförsvarschefen utgående. Styrelsen föreslår dock, att denna befogenhet begränsas till civilförsvarsområden, som tillhöra arvodesgrupperna 4 och 5, d. v. s. tillhoppa 95 civilförsvarsområden.

3 a) Den 18 april 1952 har Kungl. Maj:t uppdragit åt civilförsvarsstyrelsen att verkställa en översyn av personalorganisationen inom civilförsvarets lokala administration och att därvid utreda i vilken utsträckning befattningshavare med stadigvarande arbetsuppgifter avlönas från de för arvoden till tillfällig personal avsedda medlen samt i vad mån det är på-

kallat, att sådana befattningshavare uppföras på planen över lönegrads-placerad personal.

Styrelsen uttalar, att huvudförutsättningen för att en arvodestjänst å heltid skall utbytas mot en lönegradsplacerad tjänst bör vara, att tjänsten med hänsyn till arbetsuppgifternas omfattning inom civilförvarsområdet bedömes erforderlig. Antalet invånare inom områden med särskilt civilförsvaret utgör i allmänhet en tillförlitlig bedömningsgrund för omfattningen av de uppgifter, som åvila administrationspersonalen inom ett civilförvarsområde. Inrättandet av nya lönegradsplacerade tjänster bör ske med beaktande av att fördelningen av antalet sådana tjänster på civilförvarsområdena blir proportionsvis i huvudsak densamma som f. n. I vissa län ha gemensamma byråer tidigare inrättats för flera civilförvarsområden. Detta är en praktisk och ändamålsenlig åtgärd för att tillgodose civilförvarsområdenas behov av tillräcklig administrationspersonal. De sammanförda områdena böra vid prövningen av personalbehovet betraktas såsom en enhet. I de fall behov anses föreligga av en tjänst i viss lönegrad, bör nämnda tjänst ersätta motsvarande arvodestjänst. I några fall har styrelsen emellertid avstyrkt inrättande av en lönegradsplacerad tjänst med hänsyn till att vederbörande arvodist uppnått pensionsåldern. Det kunde möjligen ifrågasättas, om icke jämväl den förutsättningen för överförande av en arvodestjänst till löneplan borde gälla, att arvodet uppginge till minst samma — eller i varje fall i det närmaste samma — belopp som lönen i den lönegradsplacerade tjänst, varemot arvodestjänsten skulle utbytas. En sådan förutsättning skulle emellertid verka godtyckligt och orättvist. Den hittillsvarande oenhetliga ersättningen på sinsemellan likvärdiga tjänster skulle nämligen härigenom alltjämt komma att bestå.

Sammanlagt föreslås, att 75 arvodestjänster överförs till lönegrad, därav 44 biträdestjänster. Rörande förslaget närmare detaljer hänvisas till bilagor till civilförvarsstyrelsens petita.

I vissa fall kommer lönen i den nyinrättade lönegradsplacerade tjänsten att bli lägre och i andra fall högre än arvodet i den nuvarande arvodesbefattningen. Om i nämnda fall vederbörande befattningshavare icke önskar eller anses böra förordnas å den nya lönegradsplacerade tjänsten, bör länsstyrelsen vara oförhindrad att hålla tjänsten vakant och disponera de för grundlönen avsedda medlen till arvode till den nuvarande innehavaren. Särskilt Kungl. Maj:ts medgivande härtill skulle icke behövas i varje enskilt fall, om fr. o. m. nästa budgetår posten till avlöningar till icke-ordinarie personal icke såsom hittills uppdelas i belopp avsedda för grundlöner åt heltidsanställd personal och för personliga lönefyllnader, tillfällig personal, vikariatsersättning m. m.

3 b) Länsstyrelserna ha hemställt om inrättande av ytterligare tjänster utöver dem, som föreslagits överförda från arvodestjänster till personalplan. Civilförvarsstyrelsen understryker behovet av en förstärkning av den

lokala administrationen, vilken f. n. i stort sett endast mäktar med att hjälpligt sköta löpande ärenden, inskrivning och utbildning. Det synnerligen viktiga planläggningsarbetet har praktiskt taget helt fått lämnas åsido. Skall civilförsvaret överhuvud vara i stånd att lösa sina uppgifter, är det nödvändigt, att planläggningsarbetet icke eftersättes. Detta arbete är icke av engångsnatur utan måste skötas fortlöpande. En avsevärd arbetsbalans har nu uppstått. De av styrelsen föreslagna ytterligare tjänsterna beräknas icke medgiva en avarbetning av balansen utan avses för att överhuvud göra det möjligt att kontinuerligt vidmakthålla planläggningsarbetet.

Styrelsen föreslår, att 80 nya tjänster inrättas. Av dessa är 1 byråingenjör Ce 25 i Göteborgs civilförsvansområde, 33 assistenter i varierande lönegrader, 1 kanslibitråde och 45 biträden i befordringsgången. Rörande detaljerna hänvisas till anslagsframställningens bilagor.

Styrelsen har vid sitt förslag till ytterligare tjänster iakttagit stark återhållsamhet. Den arbetsbalans, som f. n. finnes, måste avarbetas inom rimlig tid. Genom inspektioner har styrelsen konstaterat, att eftersläpningen är mycket stor. Organisationsplanerna datera sig från åren 1947 och 1948 och ha endast i obetydlig utsträckning moderniserats. Specialplanerna äro ännu äldre och måste delvis ersättas av helt nya planer. Styrelsen kommer inom den närmaste tiden att utge nya anvisningar för upprättandet av organisations- och specialplaner. De föråldrade planerna skola därefter göras om, vilket kan beräknas taga ett eller två år. För detta engångsarbete fordras personal utöver den, som föreslagits. Styrelsen anser därför, att en betydande medelsanvisning erfordras även i fortsättningen några år framåt för tillfällig personal. Denna medelsanvisning torde successivt kunna minskas efter hand som arbetsbalansen på planläggningsområdet minskas. För budgetåret 1953/54 beräknar styrelsen, att 900 000 kronor erfordras.

3 c) 1949 års tjänsteförteckningskommitté har föreslagit, att assistenterna i lönegraderna 20, 19, 16, 14 skola fördelas på lönegraderna 23, 21, 19, 17, 15. I anledning härav har civilförsvarsstyrelsen efter länsstyrelsernas hörande upprättat förslag till sådan fördelning. En byråföreståndare bör i princip icke hänföras till lägre lönegrad än 17. Som norm för inplaceringen bör läggas folkmängden inom område med särskilt civilförsvaret, varvid byråföreståndarna föreslås placerade i lönegrad 23, där denna folkmängd överstiger 40 000, lönegrad 21 vid folkmängd mellan 25 000 och 40 000, lönegrad 19 då folkmängden är 17 000—25 000 och lönegrad 17 i övriga fall. Beträffande andra assistenttjänster än byråföreståndare har styrelsen sökt åstadkomma en lämplig avvägning mellan tjänsternas lönegradsplacering inom en och samma byrå. Valet av lönegrad har där emellertid framför allt dikterats av arbetsuppgifternas omfattning och beskaffenhet. Rörande förslagens detaljer hänvisas till bilagor till anslagsframställningen.

4) Civilförsvarsstyrelsen har tidigare vid flera tillfällen hemställt, att den nuvarande å löneplan uppförda heltidsanställda personalen i sin helhet måtte erhålla extra ordinarie anställning. Så har ännu icke skett.

5) Genom remiss den 5 maj 1952 har Kungl. Maj:t till civilförsvarsstyrelsen överlämnat en framställning av länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län om organisationsundersökning av civilförsvarsbyrån i Göteborg. Civilförsvarsstyrelsen framhåller, att byråerna i Göteborg och Malmö äro underdimensionerade i förhållande till byrån i Stockholm och förordar därför, att en organisationsundersökning av byråerna i både Göteborg och Malmö kommer till stånd.

6) Den pågående utbyggnaden av skyddsrum ställer ökade krav på civilförvarsteknisk expertis för botteninstansen. Som styrelsen i tidigare äskanden framhållit, bör teknikerorganisationen omfatta en tekniker för varje län. Som ett led i utbyggnaden böra ytterligare fyra tekniker anställas. Stockholms, Södermanlands, Jönköpings och Norrbottens län böra härvid med hänsyn till pågående och planerad utbyggnad av skyddsrummen tilldelas egen civilförvarstekniker. Medelsbehovet härför utgör ($4 \times 19\,044$) 76 176 kronor.

Skiljaktig mening.

En ledamot av civilförsvarsstyrelsen, ledamoten av riksdagens andra kammare F. Thapper, har anmält avvikande mening i vad avser styrelsens framställning om ytterligare tekniker. Reservanten har under hänvisning till sin i tidigare sammanhang uttalade tveksamhet ifråga om behovet av sådana tjänster inom den lokala organisationen ansett sig icke kunna tillstyrka förslaget.

Yttranden.

Statskontoret. Civilförsvarschefernas arvoden höjdes enligt beslut vid 1952 års riksdag med omkring 10 procent. Ytterligare höjning torde icke böra medgivas i vidare mån än vad som i allmänhet må bliva fallet i fråga om arvoden för bisysslor. Statskontoret vill icke motsätta sig en höjning till 18 000 kronor för år av maximibeloppet för ersättningen till civilförsvarschefer m. fl. för mistad arbetsinkomst men finner tillräcklig anledning ej föreligga att i övrigt upphäva gällande maximeringsregler. Tillräckliga skäl ha icke anförts för förslaget om vidgade möjligheter att medgiva arvode åt ställföreträdande civilförsvarschefer.

Statskontoret förordar, att undersökningen rörande civilförsvarets personal- och arbetsförhållanden utsträcker till att omfatta jämväl civilförsvarsområdena. I avvaktan på resultatet av en sådan undersökning genom organisationsnämnden torde någon ändring av nuvarande tjänster ej böra vidtagas och ej heller nya befattningar inrättas. I varje fall böra i enlighet med ledamoten Thappers reservation ytterligare teknikertjänster ej komma ifråga.

Statens organisationsnämnd. Då nämnden endast bedrivit organisationsundersökningar vid Stockholms civilförvarsområde, kan den ej på säkra grunder uttala sig om övriga civilförvarsområdets organisation. Utan att andra organisationsuppgifter, som nämnden har sig förelagda, åsidosättas kunna organisationsundersökningar vid civilförvarsbyråerna i Göteborg och Malmö ej igångsättas, förrän den pågående undersökningen av civilförvarsstyrelsen avslutats.

Civilförvarets tjänstemannaförening. Föreningen hälsar med tillfredsställelse, att civilförvarsstyrelsen erhållit i uppdrag att överse civilförvarsområdenas administration, då den organisation, som tillkom 1949, varit högst otillfredsställande. Föreningen tillstyrker till alla delar de uppdragna riktlinjerna för lönegradsplaceringen av byråföreståndare och assistenter. Det framlagda förslaget synes föreningen vara ett minimiförslag i vad avser antalet tjänster, varför föreningen har den uppfattningen, att även med det framlagda förslaget garantier icke tillfullo skapats för uppbyggande av ett effektivt civilförvar inom civilförvarsområdena. Föreningen anser sig dock i nuvarande läge icke vilja komma med förslag om ökning av personalorganisationen utan vill för sin del tillstyrka förslaget i vad gäller såväl antal tjänster som tjänsternas lönegradsplacering.

Departementschefen.

Civilförvarschefernas arvoden anser jag böra uppräknas till följande belopp i de olika arvodesgrupperna, nämligen 450, 600, 1 020, 1 500 och 2 220 kronor. Civilförvarsstyrelsens förslag rörande ersättning till civilförvarschefer m. fl. för mistad arbetsinkomst finner jag mig böra biträda. Således bör maximibeloppet för sådan ersättning höjas från nuvarande 16 000 till 18 000 kronor för år och den nu gällande begränsningen, att ersättningen icke må överstiga löneförmånerna för den högst avlönade befattningshavaren vid polisväsendet, borttagas.

Styrelsens förslag om vidgad rätt för länsstyrelse att tillerkänna ställföreträdande civilförvarschef arvode anser jag mig ej kunna tillstyrka.

Vad angår civilförvarsstyrelsens förslag i övrigt vill jag erinra, att Kungl. Maj:t tidigare denna dag bemyndigat mig att tillkalla högst fem sakkunniga för att inom inrikesdepartementet i samarbete med statens organisationsnämnd pröva civilförvarets behov och överse dess planläggning m. m. I utredningens uppdrag ingår bl. a. att taga ställning till vilken personal, som erfordras för att administrera inskrivning, registrering, krigsplacering, utbildning m. m. av de civilförvarspliktiga samt för att sköta planläggningen. Utredningen skall vidare undersöka, om kompetensfördelningen mellan civilförvarets centralmyndighet samt mellan- och botteninstanser kan behöva jämkas. Vidare bör utredningen enligt direktiven överväga, huruvida administrationspersonalen inom botteninstansen lämpligen bör i större utsträckning än f. n. koncentreras till byråer, ge-

mensamma för flera civilförvarsområden. Vid bedömandet av behovet av teknisk expertis har utredningen att beakta möjligheterna att samordna skyddsrumskontrollen med fortifikationsförvaltningens kontrollverksamhet.

I avbidan på resultatet av denna utredning kan civilförvarsstyrelsens i det föregående redovisade yrkanden om inrättande av nya fasta tjänster m. m. icke tillgodoses. Då det emellertid ur beredskapssynpunkt kan vara förenat med risker att intill dess resultatet av utredningens arbete föreligger och kan genomföras låta civilförvarsområdenas administration bibehållas vid oförändrad personalstyrka, anser jag det påkallat att möjligheter skapas att vid behov vidtaga en viss förstärkning av botteninstansens resurser med tillfällig personal. Härför bör för nästa budgetår beräknas ett belopp av 100 000 kronor. Dessutom vill jag, för att i någon mån förbättra anställningsförhållandena, föreslå, att av de 31 arvodestjänster av heltidskaraktär, som nu finnas och vilka icke är att anse som biträdestjänster, 20 befattningar ändras till extra. Däremot kan jag icke tillstyrka någon ökning av antalet tekniker eller någon extra-ordinariesättning av tjänster. Styrelsens hemställan om en organisationsundersökning vid civilförvarsbyråerna i Göteborg och Malmö torde med hänsyn till den förutnämnda utredningen kunna lämnas utan vidare åtgärd.

Vad angår inplaceringen av assistenttjänsterna i den av tjänsteförteckningskommittén föreslagna lönegradsserien innebär civilförvarsstyrelsens förslag ifråga om den nuvarande personalen följande antal tjänster på de olika lönegraderna 15, 17, 19, 21 och 23, nämligen resp. 2, 20, 14, 23 och 13 tjänster. För egen del vill jag föreslå följande fördelning av de nuvarande 72 och de nya 20 assistenttjänsterna, nämligen resp. 14, 27, 16, 22 och 13 tjänster på de nämnda lönegraderna. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma, inom vilka civilförvarsområden tjänsterna skall placeras.

Den nuvarande uppdelningen av icke-ordinarieposten i en delpost till grundlöner åt lönegradsplacerad personal och en delpost till arvoden till tillfällig personal m. m. anser jag böra slopas. I en av Kungl. Maj:t fastställd personalplan bör upptagas det högsta antal ordinarie, extra ordinarie och extra tjänster i 10 och högre lönegrad, som länsstyrelserna må anställa, samt de biträden för vilka den reglerade befordringsgången f. n. tillämpas i full utsträckning. Länsstyrelserna bör vara oförhindrade att därutöver inom ramen för anslaget anställa biträden såsom extra tjänstemän inom den reglerade befordringsgången. Assistentpersonal utöver vad som upp-tagits i löneplanen bör däremot få anställas endast mot arvode.

Vid bifall till mina nu framförda förslag skulle anslagsbehovet ökas med cirka 40 000 kronor för höjning av civilförvarschefernas arvoden, 100 000 kronor för personalförstärkning och 100 000 kronor för lönegradsuppflyttningar. Härtill kommer automatiska utgiftsstegringar på grund av löne-

klassuppflyttningar, höjning av det rörliga tillägget m. m., cirka 555 000 kronor. Totalökningen på anslaget skulle alltså uppgå till 795 000 kronor.

Då fr. o. m. innevarande budgetår på personalförteckningen finnes upptagen en tjänst som civilförsvarschef Cp 13, bör i avlöningsstaten upptagas en anslagspost till avlöning till ordinarie tjänsteman.

Anslaget beräknas sålunda: avlöning till ordinarie tjänsteman 19 500 (+ 19 500) kronor, arvoden till civilförsvarschefer m. m. 365 000 (+ 40 000) kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 2 962 000 (+ 312 000) kronor samt rörligt tillägg 818 500 (+ 423 500) kronor.

Anslaget bör alltså uppföras med (19 500 + 365 000 + 2 962 000 + 818 500) 4 165 000 (+ 795 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för civilförsvarsområdenas administration, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1953/54.:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	19 500
2. Arvoden till civilförsvarschefer m. m., <i>förslagsvis</i>	365 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	2 962 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	818 500
Summa förslagsanslag kronor 4 165 000;	

b) till *Civilförsvarsområdenas administration: Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 4 165 000 kronor.

2. Civilförsvarsområdenas administration: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	410 000	710 425
1952/53 (statsliggaren s. 1077)	620 000	
1953/54 (förslag)	630 000	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 28/8 1952) hemställer, att anslaget höjes med 415 000 kronor.

	Utgifter	Anslag	Förslag	Ökning
	1951/52	1952/53		
1. Reseersättningar	110 484	110 000	150 000	40 000
2. Expenser	301 544	320 000	695 000	375 000
				415 000

Motiv.

1) De taxehöjningar, som trätt i kraft våren 1952, ha endast berört en mindre del av budgetåret 1951/52, men komma att påverka anslagsbelastningen för kommande budgetår i full omfattning. Vidare kunna kostnaderna för traktamenten förutses stiga fr. o. m. den 1 januari 1953.

2) Uppräkning av expensposten är nödvändig med hänsyn till anslagsbelastningen. Någon minskning i verksamheten kan nämligen ej förutses. Härtill kommer, att expensbehovet hittills alltid beräknats för allenast oundgängligen nödvändiga löpande utgifter. Vid inspektionsresor, som styrelsen gjort, har det visat sig, att kontorsinredningen på många civilförsvarsbyråer är mycket enkel. En måttlig upprustning synes nödvändig. Uppräkningen bör uppgå till 80 000 kronor.

Förvaringen av hemliga handlingar är f. n. icke ordnad på ett helt betryggande sätt. För inköp av stålskåp har för innevarande budgetår anvisats ett belopp av 25 000 kronor av äskade 50 000 kronor. Betryggande förvaringsutrymmen böra snarast ordnas, varför styrelsen föreslår, att ytterligare 25 000 kronor anvisas för inköp av stålskåp.

Under innevarande budgetår flyttar civilförsvarsbyrån i Stockholm till större och mera ändamålsenliga lokaler. För de kostnader, som uppkomma i anledning av flyttningen, har Kungl. Maj:t medgivit visst överskridande av expensposten. Däremot har byråns behov av att anskaffa modernare kontorsutrustning — den nuvarande är starkt försliten — icke kunnat tillgodoses helt. Behovet att installera en lokaltelefonanläggning med sökar-system kunde ej heller tillgodoses i detta sammanhang. Styrelsen föreslår, att för dessa ändamål 20 000 kronor anvisas.

Medel ha hittills anvisats för inköp av fem adresseringsmaskinanläggningar (Stockholm, Göteborg, Malmö, Hälsingborg, Norrköping). För budgetåret 1953/54 böra ytterligare 10 anläggningar anskaffas. Kostnaden härför beräknas till 350 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret. Anslagsposten till reseersättningar torde icke behöva höjas med mer än 10 procent eller till 120 000 kronor. Beträffande anslagsposten till expenser avstyrker statskontoret, att medel anvisas för en sökaranläggning för civilförsvarsbyrån i Stockholm, och håller i övrigt före, att de föreslagna nyanskaffningarna, bl. a. för mekaniserad personalregistrering, böra ske successivt. Posten bör på grund härav höjas med avsevärt mindre belopp än vad som föreslagits.

Departementschefen.

För reseersättningar tillstyrker jag en höjning med 10 000 kronor till 120 000 kronor.

Under anslagsposten till expenser beräknar jag för löpande utgifter ett oförändrat belopp av 220 000 kronor. Därutöver anser jag mig kunna tillstyrka, att 65 000 kronor anvisas till förbättring av kontorsinredningen på civilförsvarsbyråerna. Till inköp av skåp för förvaring av hemliga handlingar upptager jag oförändrat 25 000 kronor samt för engångsanskaffning av viss kontorsutrustning till civilförsvarsbyrån i Stockholm 10 000 kronor. Då frågan om administrerandet av personalregistreringen torde komma att beröras av den av mig under avlöningsanslaget omförmälda utredningen, anser jag mig icke böra upptaga några medel för inköp av ytterligare adresseringsmaskinanläggningar under nästa budgetår.

Expensposten skulle alltså beräknas till (285 000 + 25 000 + 10 000) oförändrat 320 000 kronor. Anslaget i dess helhet upptages till 630 000 (+ 10 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

till *Civilförsvarsområdenas administration: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 630 000 kronor.

3. Utbildnings- och övningsverksamhet.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	2 000 000	5 525 192
1951/52	2 830 000	7 315 632
1952/53 (statsliggaren s. 1078)	5 235 000	
1953/54 (förslag)	7 000 000	

Yrkanden.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 28/8 1952) föreslår, att anslaget beräknas till oförändrat belopp. Styrelsen hemställer emellertid

1) att från anslaget måtte få bestridas kostnaderna för civilförsvarsutbildning genom försorg av svenska röda korset och riksförbundet Sveriges lottakårer; samt

2) att ersättningarna enl. 8 § andra stycket avlöningsreglementet för personal i det allmänna civilförsvaret höjas.

Motiv.

1) Svenska röda korset och riksförbundet Sveriges lottakårer ha i princip förklarat sig villiga att ställa personal inom organisationerna till civilförsvarets förfogande och att låta sådan personal undergå av styrelsen föreskriven utbildning. Denna utbildning avses huvudsakligen skola ske i organisationernas regi. Civilförsvaret befrias härigenom från arbete med rekrytering och utbildning av icke obetydliga styrkor. I vissa fall åtaga sig orga-

nisationerna att fullgöra vissa på civilförsvaret ankommande uppgifter i enlighet med de föreskrifter, civilförsvarsstyrelsen meddelar. Av särskilt värde är, att denna rödakors- och lottapersonal frivilligt och av ideella skäl påtar sig förevarande sysslor. Förutsättningen för organisationernas åtaganden är, att utbildningskostnaderna (ej administrationskostnader) bestriktas av civilförsvaret. Styrelsen finner detta rimligt, då civilförsvarets egna utbildningskostnader minskas i motsvarande mån. Styrelsen hemställer om bemyndigande att använda anslagsposten till central och lokal utbildning inom länen för nu angivna ändamål.

2) Kungl. Maj:t har den 18 januari 1946 med stöd av 8 § andra stycket avlösningsreglementet för personal i det allmänna civilförsvaret m. m. utfärdat bestämmelser om års- och månadsarvode till civilförsvarspersonal i befälsställning, vars tjänstgöring icke kan hänföras till vissa dagar eller timmar. Ersättning utgår med 250, 300 resp. 350 kronor per år allt efter ortsgrupp I, II eller III enligt tidigare gällande lag om folkpensionering. Civilförsvarsstyrelsen har bemyndigats att i särskilda fall öka beloppen.

Bestämmelserna ha tillkommit för att gottgöra medverkan i förberedelsearbetet för civilförsvaret. Verksamheten är betydelsefull som hjälp åt civilförsvarschefen i hans planlägningsarbete men även som ett led i befälspersonalens egen förberedelse för sin tjänst. Arbetet kommer i huvudsak att utföras å fritid och kommer antagligen att ifråga om tidsåtgång variera med hänsyn till personliga förhållanden. Det rör sig emellertid om en icke obetydlig arbetsinsats å tid, som eljest skulle vara fritid. Det synes styrelsen uppenbart, att de år 1946 fastställda arvodena äro för låga. Styrelsen föreslår, att årsarvodet bestämmes till 720 kronor för hela riket och att styrelsens befogenhet att i särskilda fall medgiva förhöjning därav bibehålles. Denna befogenhet är av betydelse bl. a. för att möjliggöra rekrytering av läkare till befattningar som tjänstegrenschef för sjukvården och av hög teknisk expertis för befattningar som tjänstegrenschef för tekniska tjänsten. Någon uppräknig av anslaget med anledning av vad sålunda föreslagits synes ej erforderlig.

Yttrande.

Statskontoret. Beträffande förslaget om utbildning av personal inom svenska röda korset och riksförbundet Sveriges lottakörer föreligger icke någon uppgift om kostnadernas storlek eller om utbildningsverksamhetens omfattning. Statskontoret kan därför icke yttra sig om förslaget i vidare mån, än att ämbetsverket anser det ej böra ifrågakomma, att ett generellt medgivande till verksamheten lämnas utan att i varje fall kostnadssumman bör begränsas.

Den föreslagna höjningen av års- och månadsarvodena till civilförsvarspersonal i befälsställning torde icke böra göras större än vad som i allmänhet medgivits beträffande bisysslearvoden, eller således omkring 10 procent.

Departementschefen.

Den obligatoriska civilförvarsutbildningen bör enligt min mening i princip ske i civilförsvarets egen regi. Avsteg från denna regel bör förekomma endast i fall, där särskilda skäl talar för en annan ordning. I fråga om civilförvarsstyrelsens förslag att svenska röda korset och riksförbundet Sveriges lottakårer skulle ombesörja viss obligatorisk utbildning vill jag framhålla, att personalen även skulle rekryteras genom sammanslutningarna för att i samband med utbildningen inskrivas i civilförsvaret. Det skulle alltså bli fråga om personer, som frivilligt åtog sig uppgifter inom civilförsvaret. Jag delar civilförvarsstyrelsens åsikt, att en sådan rekrytering skulle vara värdefull för civilförsvaret. Då det här emellertid är fråga om en ordning, som icke tidigare prövats, anser jag mig icke böra taga slutgiltig ställning till förslaget, utan förordar, att den nya ordningen först tillämpas försöksvis under någon tid. Det torde därvid vara lämpligt att begränsa antalet personer, som får undergå utbildning i sammanslutningarnas regi. Jag föreslår, att utbildningen må avse högst 3 000 personer per år. Självfallet bör det klargöras för dem, som skall deltaga i utbildningskurserna, att kursdeltagarna kommer att inskrivas och krigsplaceras i civilförsvaret.

Jag delar civilförvarsstyrelsens uppfattning, att nu utgående ersättningar till civilförsvarets befälspersonal är otillräckliga. I likhet med styrelsen anser jag även, att den nuvarande differentieringen av ersättningarna efter ortsgrupp bör upphöra och alltså samma arvode utgå i hela riket. Ifråga om arvodets storlek föreslår jag, att detsamma bestämmes till 400 kronor per år. Styrelsen bör alltjämt äga att i särskilda fall medgiva högre gottgörelse.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande har jag den 30 juni 1952 tillkallat fyra sakkunniga för att utreda frågan om en permanent anläggning för statens civilförvarsskola. Utredningen har visat sig vara mer tidsödande än jag från början förutsatt, varför jag med beklagande måste konstatera, att något förslag i frågan icke kan föreläggas innevarande års riksdag. Med hänsyn härtill torde skolverksamheten även under nästa budgetår få bedrivas efter samma provisoriska linjer som hittills. Från civilförvarsstyrelsen har jag under hand inhämtat, att det för nästa budgetår skulle erfordras ett belopp av 655 000 kronor för att bedriva skolverksamheten under hela budgetåret; beloppet innebär en ökning i förhållande till årets anslag med 70 000 kronor. Jag tillstyrker denna uppräknig.

I syfte att bringa medelsanvisningen i närmare överensstämmelse med belastningen synes anslaget för nästa budgetår böra bestämmas till 7 000 000 (+ 1 765 000) kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

till *Utbildnings- och övningsverksamhet* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 7 000 000 kronor.

4. Fortsatt disposition av ett äldre reservationsanslag.

Yrkande.

Civildéforsvarsstyrelsen (skr. 2/2 1953) hemställer, att det senast för budgetåret 1949/50 anvisade reservationsanslaget till Central upphandling av viss materiel för enskilda skyddsrum måtte intill ett belopp av högst 700 000 kronor få disponeras även under budgetåret 1953/54.

Motiv.

Under anslaget, som första gången anvisades för budgetåret 1948/49, har anvisats tillhoppa 9 750 000 kronor för viss beredskaphållning av skyddsrumsmateriel för enskilda fastigheter (dörrar, luckor, luftreningsaggregat m. m.). Civildéforsvarsstyrelsen uppdrog under åren 1949 och 1950 åt krigsmaterielverket att genomföra anskaffning av skyddsrumsmateriel med undantag för luftreningsaggregat. Krigsmaterielverket träffade i sin tur avtal med ett antal firmor om inköp av materielen. Värdet av den inköpta materielen uppgick till cirka 4,9 miljoner kronor. Å dessa inköp återstår f. n. att leverera materiel till ett värde av cirka 570 000 kronor. Enligt från krigsmaterielverket inhämtade upplysningar torde slutleverans av materielen vara att påräkna mot slutet av innevarande budgetår. Det är dock ovisst, huruvida så verkligen kommer att ske. I varje fall synas samtliga leveranser icke hinna faktureras och likvideras före innevarande budgetårs utgång. Härjämte erfordras medel för att bestrida kostnaderna för materielens distribution och uppläggning i förråd.

I fråga om luftreningsaggregat träffade styrelsen avtal med två firmor om tillverkning av 5 000 aggregat utöver löpande produktion. Avtalen inneburo bl. a., att firmorna skulle tillhandahålla dessa aggregat på allmänna marknaden, samt att styrelsen skulle inlösa aggregat, som tillverkarna inom viss tid ej kunde försälja. Avtalen upphörde att gälla med utgången av september 1952. Styrelsen hade då från den ena av tillverkarna inlöst sammanlagt 602 aggregat inklusive filter. Dessa aggregat komma emellertid i dagarna att återlösas av tillverkaren och försäljas i öppna marknaden. De för inköp av aggregat disponerade medlen, cirka 4,8 miljoner kronor, erfordras alltså icke längre.

Departementschefen.

Vid ingången av budgetåret 1952/53 fanns å förenämnda anslag en reservation av cirka 6 233 000 kronor. Av skäl, som civildéforsvarsstyrelsen anført, synes ett belopp av högst 700 000 kronor av anslaget böra reserveras till nästa budgetår. Återstoden torde kunna tillföras budgetutjämningsfonden. Jag tillstyrker alltså civildéforsvarsstyrelsens förevarande framställning.

Den materiel, som inköpes med anlitannde av förevarande anslag, har avsetts skola tillhandahållas fastighetsägare mot full ersättning. Inflytande

likvid tillgodoföres den på riksstatens inkomstsida under rubriken diverse inkomster upptagna inkomstiteln övriga diverse inkomster. Av den upphandlade materielen till ett värde av 4,9 miljoner kronor var i december 1952 materiel för cirka 1,9 miljoner kronor fortfarande osåld. Marknadsläget karakteriseras nu av prisfall på järn och stål. Tillverkningskostnaden för motsvarande materiel, som civilförsvarsstyrelsen har i lager, är sålunda f. n. avsevärt lägre än det pris, styrelsen erlagt eller har att erlægga till krigsmaterielverket. För att möjliggöra för styrelsen att överhuvud få avsättning för materielen och för att undvika ytterligare förlust för statsverket vid fortsatt prisfall har Kungl. Maj:t den 16 januari 1953 medgivit, att materiel, därest så visar sig nödvändigt, får försäljas till priser understigande styrelsens självkostnader. Detta förhållande har jag härigenom velat bringa till riksdagens kännedom.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att ett belopp om högst 700 000 kronor av behållningen å det senast för budgetåret 1949/50 på riksstaten uppförda reservationsanslaget till Central upphandling av viss materiel för enskilda skyddsrum må disponeras jämväl under budgetåret 1953/54.

Vad föredragande departementschefen, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, sålunda hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Sven Örtenberg.
